

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

Kansallinen ruokastrategia visioi Suomen ruokajärjestelmän olevan vuonna 2040 sekä kannattava että reilu. Yritysten kansainvälistyminen vahvistaa koko järjestelmän elinvoimaa ja tuottavuutta, tuoden lisäarvoa kaikille osapuolille. Huoltovarmuus muodostaa strategian keskeisen tukipilarin.

SAK pitää tavoitetta äärimmäisen tärkeänä ja oikeudenmukaisena, mutta haluaa korostaa, että myös ruoan tuotantoketjussa työskentelevien työntekijöiden, osaajien ja asiantuntijoiden asema työmarkkinoilla ja myös alalle koulutettavien osaajien määrä tulisi huomioida osana ruokaturvan yhteiskuntasopimusta.

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

Alkutuottajien ja työntekijöiden palkkojen kehitystä on syytä seurata osana arvoketjua.

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

Strategia peräänkuuluttaa tuottavuuden kasvua. Tavoite on hyvä ja kannatettava. Viennin kasvattaminen ja kilpailukyvyyn vahvistaminen ovat mahdollistajia pääsemään tukipolitiikasta kannattavaksi liiketoiminnaksi.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

Alan houkuttelevuus tulee hyvistä ja laadukkaista työpaikoista. Työsuhteen ehtojen pitää olla kunnossa ja palkkauksen pitää olla ihmisille houkutteleva. Näillä toimilla voidaan varmistaa motivoituneiden opiskelijoiden saaminen alalle. Huoltovarmuuden tekijänä on osaava työvoima ja alan vetovoima mahdollistaa pysyvyyden.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

Suomen ruokajärjestelmän tulevaisuuden kestävyys on syytä panostaa edelleen. Huoltovarmuus ja ruokaturva ovat keskeisiä elementtejä myös EU:n maatalouspolitiikassa.

Ruoan omavaraisuusasteemme on tällä hetkellä 80%. Strategiassa on kuvattu, että erityisesti tuotantopanoksiin liittyy riskejä. Riskit konkretisoituvat tuottajalle esimerkiksi lannoitteiden hintojen heilahteluina ja olisi syytä tehdä ratkaisuja, joilla häiriötekijöitä voitaisiin ennalta ehkäistä. Aihe tulisi nostaa politiikkatavoitteissa korkealle.

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

Strategian tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa luonnon kantokykyä. Tavoite on oikeansuuntainen, myös nykytilan kuvauksessa on tunnistettu Suomen suurimmat haasteet, mutta selkeät toimet ja teot tilanteen parantamiseksi kaipaavat vielä täsmennyksiä.

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

LULUCF-sektorin kansalliset tavoitteet, jotka on kirjattu MISU:ssa ja TEM:n energia- ja ilmastostrategiassa sekä osittain myös KAISU-strategiassa eivät ole riittäviä, joten tavoitteeksi ei riitä yleinen tavoite toimia sovitun 2040-tavoitteen mukaisesti, sillä päätetyt toimet eivät riitä pääsemään strategiseen tavoitteeseen. Turvepeltojen päästökuormitus on huomattava ja niiden CO₂-päästöjen vähenemiseen on panostettava nykyistä huomattavasti enemmän unohtamatta reilua siirtymää edistävien toimien kohdentamista myös maataloustyöntekijöille.

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

Olisiko harkittava myös aktiivisia vesitaloutta vähentäviä toimia, kuten erityisesti vesistöjen lähellä olevien peltojen kalkittaminen?

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

-

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

Tavoite on kunnianhimoinen ja kannatettava. Resurssien riittävyys pitää huolehtia tulevaisuudessa riittävälle tasolle.

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoj

Ravitsemusterveys ja kestävyys huomioidaan aiempaa vahvemmin osana kuntien, hyvinvointialueiden, järjestöjen ja yksityisen sektorin työtä. SAK nostaa toiveen, että kunta- ja aluepäättäjät saavat perehdytyksen tästä aiheesta.

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

-

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

Strategian päämäärät ovat yleisesti kannatettavia ja SAK toivoo toimeenpanosuunnitelman toimenpiteissä strategiassa luvattujen mittareiden ja tavoitteiden käsittelyä laajasti. Alan pito- ja vetovoiman näkökulmasta on syytä kuulla laajasti koko toimintakentän toimijoita.

Elintarvikealalla tapahtuvat muutokset eri tuotantomuotojen välillä on syytä ottaa huomioon koulutuksen kehittämisessä. Aikuiskoulutuksen kehittäminen on myös osa huoltovarmuus- ja ruokaturvakysymyksiä. Ihmisten kulutustottumukset ja osaavan työvoiman saaminen alalle mahdollistavat strategian onnistumisen.

Jaakkola Heini
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry